

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 313/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť PR družstva, Skalité 1374, zastúpeného advokátkou JUDr. Michaelou Poláčkovou, Palárikova 88, Čadca, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 9 Cb 66/2014 zo 17. septembra 2015 a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13 Cob 56/2016 z 9. júna 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PR družstva o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. septembra 2016 faxovou správou a 12. septembra 2016 poštou doručená sťažnosť PR družstva, Skalité 1374 (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou

JUDr. Michaelou Poláčkovou, Palárikova 88, Čadca, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy uznesením Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 Cb 66/2014 zo 17. septembra 2015 a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 13 Cob 56/2016 z 9. júna 2016.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa žalobou podanou okresnému súdu proti žalovaným v 1. rade [REDAKOVANÉ], správcovi konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ], v 2. rade [REDAKOVANÉ], v 3. rade [REDAKOVANÉ], vo 4. rade [REDAKOVANÉ], v 5. rade [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaní“), domáhal vyslovenia neplatnosti právnych úkonov.

Okresný súd uznesením sp. zn. 9 Cb 66/2014 zo 17. septembra 2015 uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu vo výške 270 €. Podľa sťažovateľa okresný súd tak rozhodol s odôvodnením, podľa ktorého *„o. i. mal súd pokutou pre budúcnosť zabezpečiť účasť sťažovateľa na pojednávaní. Pri určovaní výšky pokuty zohľadnil, že ide o prvé poriadkové opatrenie tohto druhu uplatnené voči sťažovateľovi..., preto určil výšku pokuty len pri dolnej hranici zákonom povoleného rozpätia.“*

Sťažovateľ považuje uloženie poriadkovej pokuty *„za nesprávne a nespravodlivé rozhodnutie súdov, ktorým boli porušené jeho ďalej uvedené základné práva...“*.

V odvolaní proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľ namietal, že *„mu okresný súd uložil poriadkovú pokutu za neúčasť na pojednávaní, hoci zo zápisnice z pojednávania vyplýva, že sa pojednávania nezúčastnil ani jeden zo žalovaných a ani jeden z nich neospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní. Súd tým porušil princíp rovnosti účastníkov konania, pretože postupoval voči nim rozdielne. Za neúčasť na pojednávaní sťažovateľovi uložil sankciu, ale za to isté konanie žalovaným sankciu neuložil. Navyše*

sťažovateľ, na rozdiel od neprítomných žalovaných, súdu oznámil dôvod neúčasti, ktorým bol procesný návrh na zmenu žalobcu na základe hmotnoprávnej zmeny v osobe veriteľa zmluvou o postúpení pohľadávok.

Sťažovateľ tiež v odvolaní namietal, že okresný súd uložením pokuty porušil zákaz diskriminácie a rovnosť účastníkov v konaní ako základné ústavné práva. Argumentoval, že je v rozpore s princípom rovnosti účastníkov konania a tým aj porušením základného práva na spravodlivý súdny proces, ak súd rovnaké konanie všetkých účastníkov, t. j. ich neúčasť na pojednávaní, posudzoval vo vzťahu k žalobcovi ako dôvod pre uloženie poriadkovej pokuty, čo u žalovaných neplatilo, pretože ich účasť okresný súd nepovažoval za hrubé sťažovanie postupu v konaní.“.

Krajský súd o odvolaní sťažovateľa vo veci uloženého poriadkového opatrenia uznesením sp. zn. 13 Cob 56/2016 z 9. júna 2016 rozhodol tak, že napadnuté uznesenie prvostupňového súdu potvrdil.

Sťažovateľ so záverom napadnutého uznesenia odvolacieho súdu nesúhlasí, pretože krajský súd „sa nevyjadril k námietke sťažovateľa o porušenej rovnosti a porušenom zákaze diskriminácie účastníkov konania. Krajský súd sa oboznámil so zápisnicou z pojednávania (17. 09. 2015), z ktorej konštatoval, že sa pojednávania nezúčastnili žalobca, právny zástupca žalobcu, žalovaný v 2/ rade, v 3/ rade, v 4/ rade, v 5/ rade, pričom sa dostavil žalovaný v 1/ rade, právny zástupca žalovaného v 3/ rade a právny zástupca žalovaných v 4/ a v 5/ rade. Krajský súd uviedol, že pokiaľ okresný súd pojednávanie odročil z dôvodu doručeného elektronického podania bez zaručeného elektronického podpisu sťažovateľom za účelom vyčkania na originál procesného návrhu, bolo možné konštatovať, že pojednávanie bolo odročené v dôsledku subjektívneho prístupu pokutovanej osoby v súdnom procese.“.

V tejto súvislosti sťažovateľ namieta, že „okresný súd v danom prípade porušil zásadu rovnakého zaobchádzania, keď sťažovateľovi v procesnom postavení žalobcu uložil poriadkovú pokutu z dôvodu jeho neúčasti na pojednávaní, ale z toho istého dôvodu neuložil poriadkovú pokutu žalovaným, ktorí sa tiež pojednávania nezúčastnili.

Diskriminácia pre iné postavenie v danom prípade vychádza zo skutočnosti, že súd pri rozdielnom procesnom postavení sťažovateľa a žalovaných a pri ich rovnakom správaní (neúčasti na pojednávaní) voči nim postupoval rozdielne, keď sťažovateľovi ako žalobcovi poriadkovú pokutu uložil a žalovaným nie, pričom povinnosť zúčastniť sa pojednávania uložil sťažovateľovi aj žalovaným...

Okresný súd uvedeným spôsobom porušil základné právo sťažovateľa na rovnosť v právach a na rovnaké zaobchádzanie a krajský súd ho porušil, keď sa námietkou sťažovateľa o porušení zákazu diskriminácie nezaoberal a nerovnosť a diskrimináciu účastníkov neodstránil.“.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v priebehu konania pred všeobecnými súdmi sťažovateľ zdôrazňuje, že „*krajský súd tým, že nereagoval na námietku sťažovateľa v odvolaní, ktorou namietal porušenie zákazu diskriminácie a základného práva na rovnosť účastníkov konania pri uložení poriadkovej pokuty porušil jeho právo na spravodlivý proces...*

V danom prípade účastníci porušili rovnakú povinnosť zúčastniť sa pojednávania rovnakým spôsobom – svojou neúčastou na pojednávaní, ale súd voči nim postupoval rozdielne, keď zodpovednosť za porušenie povinnosti v podobe pokuty uplatnil iba voči sťažovateľovi.“.

Pokiaľ ide o porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, sťažovateľ ďalej okrem iného uvádza, že „*nenamieta voči uplatneniu práva súdu uložiť poriadkovú pokutu, ale voči uplatneniu tohto práva spôsobom, ktorým súd porušil zákaz diskriminácie a právo na rovnosť účastníkov konania. Uplatňovanie procesných práv súdmi v občianskom súdnom konaní, vrátane práva uložiť poriadkovú pokutu musí byť v súlade s uvedenými základnými právami. V rozpore s tým sťažnosťou napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu ukladajúce sťažovateľovi povinnosť uhradiť poriadkovú pokutu porušujú jeho základné práva na rovnosť (a zákaz diskriminácie), na rovnosť účastníkov konania a na spravodlivý súdny proces.“.*

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo PR družstvo... na rovnosť podľa článku 12 odsek 1 Ústavy..., právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa článku 47 odsek 2 Ústavy..., právo na rovnosť v konaní podľa článku 47 odsek 3 Ústavy... a právo na spravodlivý súdny proces podľa článku 46 odsek 1 Ústavy..., uznesením Okresného súdu Dolný Kubín zo dňa 17. 09. 2015, sp. zn. 9 Cb/66/2014, bolo porušené.

2. Základné právo PR družstvo... na rovnosť podľa článku 12 odsek 1 Ústavy..., právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa článku 47 odsek 2 Ústavy..., právo na rovnosť v konaní podľa článku 47 odsek 3 Ústavy... a právo na spravodlivý súdny proces podľa článku 46 odsek 1 Ústavy..., uznesením Krajského súdu Žilina zo dňa 09. 06. 2016, sp. zn. 13 Cob/56/2016, bolo porušené.

3. Uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín zo dňa 17. 09. 2015, sp. zn. 9 Cb/66/2014 a uznesenie Krajského súdu Žilina zo dňa 09. 06. 2016, sp. zn. 13 Cob/56/2016, sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Dolný Kubín na ďalšie konanie.

4. Okresný súd Dolný Kubín a Krajský súd Žilina sú povinní nahradiť PR družstvo... trovy konania tak, ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu, na účet právneho zástupcu PR družstvo, JUDr. Michaela Poláčková, LL.M., do 3 dní od právoplatnosti nálezu.“

Podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ tiež navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť uznesenia okresného súdu sp. zn. 9 Cb 66/2014 zo 17. septembra 2015 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 13 Cob 56/2016 z 9. júna 2016, ktorým mu bola uložená poriadková pokuta vo výške 270 €, do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci jeho sťažnosti. Podľa sťažovateľa *„odložením vykonateľnosti štátu ako oprávnenému zo zmluvnej pokuty nevznikne väčšia ujma, ako sťažovateľovi, ktorý má povinnosť zaplatiť 270 € v dôsledku vykonateľnosti uznesení“*.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 9 Cb 66/2014 zo 17. septembra 2015

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd

nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ bol oprávnený podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd ako odvolací súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu sp. zn. 13 Cob 56/2016 z 9. júna 2016

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, čo táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie

(napr. rozhodnutia I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záveroch všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

V súvislosti s namietaným porušením označených základných práv sťažovateľa považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že vec, v súvislosti s ktorou sa sťažovateľ uchádza o ústavnú ochranu, sa týka jeho povinnosti zaplatiť sumu 270 € z titulu poriadkovej pokuty, ktorá mu bola uložená okresným súdom a potvrdená krajským súdom ako odvolacím súdom v konaní o vyslovenie neplatnosti právnych úkonov.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu sp. zn. 13 Cob 56/2016 z 9. júna 2016 vyplýva, „že v predmetnej veci bol určený termín pojednávania na deň

17. 09. 2015, na ktorý bol predvolaný aj žalobca. Žalobcovi bolo predvolanie na pojednávanie doručené v zmysle ust. § 48 ods. 2 O. s. p. dňa 15. 08. 2015... Dňa 16. 09. 2015 o 21:56 hod. žalobca doručil okresnému súdu elektronickými prostriedkami bez zaručeného elektronického podpisu návrh na zmenu účastníkov konania na strane žalobcu podľa ust. § 92 ods. 2 O. s. p., ako aj zmluvu o postúpení pohľadávky. Zároveň žiadal odročiť pojednávanie, aby si nový žalobca mohol uplatniť svoje procesné práva. Taktiež poukázal na skutočnosť, že právny zástupca mu dňa 16. 09. 2015 písomne vypovedal plnomocenstvo na zastupovanie v danom konaní, pričom žalobca nemal dostatok času na udelenie plnej moci inému zástupcovi.

... sa odvolací súd oboznámil z obsahom Zápisnice o pojednávaní zo dňa 17. 09. 2015..., z ktorej vyplývalo, že nariadeného pojednávania sa nezúčastnil žalobca, právny zástupca žalobcu, žalovaný v 2/ rade, v 3/ rade, v 4/ rade, v 5/ rade. Dostavil sa žalovaný v 1/ rade, právny zástupca žalovaného v 3/ rade... a právny zástupca žalovaných v 4/ a v 5/ rade... Pokiaľ však pojednávanie bolo odročené primárne z dôvodu doručeného elektronického podania bez zaručeného elektronického podpisu žalobcom, a to za účelom vyčkania na originál procesného návrhu zo strany žalobcu, teda v dôsledku doručenia tohto procesného návrhu žalobcu bolo možné konštatovať, že pojednávanie bolo odročené v dôsledku subjektívneho prístupu pokutovanej osoby v súdnom procese.“.

Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je právny názor, že ak Občiansky súdny poriadok prostredníctvom § 238 ods. 5 (účinného do 30. júna 2016) a Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 422 (účinného od 1. júla 2016) vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva (IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 94/2014, I. ÚS 134/2016, III. ÚS 25/2016, III. ÚS 746/2016). Aj preto ústavný súd v prípadoch, keď sťažnosť smeruje proti orgánu verejnej moci, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytuje ústavnoprávnu ochranu sťažovateľovi len v celkom výnimočných prípadoch, ak sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu, resp. intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011, IV. ÚS 717/2013). Vo veci sťažovateľa o takýto výnimočný prípad podľa názoru ústavného súdu zjavne nejde.

Vychádzajúc zo skutočnosti, že sťažovateľ sa sťažnosťou domáha ústavnej ochrany v spore o sume, ktorá je zjavne bagateľná, ktorá sa netýka rozhodnutia vo veci samej, ale iba poriadkového opatrenia (obdobne I. ÚS 157/08, I. ÚS 560/2015, III. ÚS 481/2015), ústavný súd na základe dosiaľ uvedeného pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že vo veci sťažovateľa nie sú podľa jeho doterajšej judikatúry splnené podmienky na poskytnutie súdnej ochrany, a preto sťažnosť, ktorou napáda porušenie v záhlaví označených základných práv a slobôd napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. mája 2017